

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Moralske Tanker (DK)

Citation: Holberg, Ludvig: "Moralske Tanker", i Holberg, Ludvig: *Moralske Tanker*, udg. af F.J.Billeskov Jansen ; Jørgen Hunosøe , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1992, s. 386. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg13val-shoot-idm139659561627152/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Moralske Tanker

gang sidestillede en græker og en romer. Holberg læste værket især i en fr. oversættelse, *Les vies des hommes illustres de Plutarque*, traduits par Mr. Dacier, 12 bd. (Amsterdam 1724). Plutarks andet værk, en samling *Moralia*, dvs. filosofiske småskrifter, har Holberg kun benyttet meget lidt.

Romere

Siden skoletiden havde Holberg et altid parat fond af citater fra de rom. digtere:

Cicero, Marcus Tullius (106-43 f.Kr.) har et dobbelt forfatterskab, de politiske *taler*, som Holberg kun gjorde lidt ud af, og de *filosofiske skrifter*, blandt hvilke han læste samtalerne i Tusculum: *Tusculanae disputationes* (forkortet *Tusc.*), bogen om det højeste gode og onde: *De finibus bonorum et malorum*, om lovene: *De legibus*, om venskabet: *De amicitia* og om alderdommen: *De senectute*.

Horats, egl. Quintus Horatius Flaccus (65-8 f.Kr.): *Satirer* (forkortet *Sat.*) og *Epistler*, heriblandt *Ars poetica*, Digtekunsten, samt de lyriske oder.

Juvenal (o. 67-o. 127 e.Kr.): satirer over senromerske sæder.

Ovid (egl. Publius Ovidius Naso, 43 f.Kr.-18 e.Kr.) var Holbergs rom. yndlingsdigter. I *Moralske Tanker* citerer han Ovids unge Elskovselegier: *Amores*, Forvandlingerne: *Metamorphoses* (forkortet *Metam.*) og de sene Klagesange: *Tristia*.

Petronius Arbitr., Titus (d. 66 e.Kr.): *Satyricon*, en lystig roman om Rom i forfaldstiden.

Seneca (ca. 4 f.Kr.-65 e.Kr.) var med sin pointerede prosastil det antikke forbillede for Holbergs essays i *Moralske Tanker*: De filosofiske breve, *Epistulae ad Lucilium* (forkortet *Epist.*), bogen om sindsro, *De tranquillitate animi*, om livets korthed, *De brevitate vitae*, om vrede, *De ira*, om velgeringer, *De beneficiis*.

Vergil, egl. Publius Vergilius Maro (70-19 f.Kr.): især det store heltepos *Aeneiden* og hyrdepoesierne *Bucolica* (eller *Eclogae*, forkortet *Eclog.*).

Franskmænd

Bayle, Pierre (1647-1706): *Dictionnaire historique et critique* (1696, forkortet *Dictionnaire*) har Holberg, som det kan ses af hans talrige lån derfra, besiddet i dens tredje udgave (1720). Det store værk er efter 1744 det vigtigste i Holbergs bibliotek. Se også Efterskrift, s. 375.

Boileau Despréaux, Nicolas (1636-1711): Hans *Satires* (forkortet *Sat.*) og epistler: *Epîtres* forblev kritiske inspirationskilder for Holberg.

Montaigne, Michel de (1533-1592): Grundinspirationen til *Moralske Tanker* er hans *Essais* (1580-1588). Da. oversættelse (1992) ved Else Henneberg Petersen; forkortet *Essays*. - Se også Efterskrift, s. 367.